

**Oponentský posudek na rigorózní práci Mgr. Kateřiny Kocarevové „Sociálně tržní
hospodářství ve Spolkové republice Německo v období let 1949-1957/1958 a jeho teoretické
základy“**

Rigorózní práce Mgr. K. Kocarevové představuje v české historické produkci první široce a do hloubky koncipovaný výklad objasňující zrod konceptu sociálně tržního hospodářství a jeho realizaci ve Spolkové republice Německo. Její text se vyznačuje důkladnou a solidní obeznaností historickou literaturou zejména německé proveniencí a je budován na analýze vybraných titulů dobového tisku. Výklad je koncipován ve třech vzájemně se prolívajících základních rovinách. První z nich je ekonomický vývoj, druhou (a stěžejní) koncept sociálně tržního hospodářství, jeho teoretické základy a politické zápasy o jeho přijetí, třetí pak konstruování hospodářské a sociální politiky a působení tohoto konceptu v hospodářské praxi.

Zvolený časový záběr má své logické opodstatnění. Vyplňuje období prvních osmi let existence SRN, tedy období od jejího vzniku v roce 1949 do podpisu římských protokolů, kdy vznikem Evropského hospodářského společenství se začínal vytvářet nový rámec „řádu“ v ordoliberalním smyslu, který byl postupně doplňován, resp. upravován jeho původní koncept. Ordoliberalismus, jak K. Kocarevová zajisté právem zdůrazňuje, vzešel ze specifík německého vývoje, a po porážce nacistického Německa v podmínkách polarizujícího se světa představoval optimální vývojovou variantu, a to jak v politickém, tak ekonomickém (a sociálním) smyslu. Pro zvýraznění této skutečnosti K. Kocarevová věnovala v úvodní první kapitole poměrně značný prostor vývoji v západních okupačních zónách. Nastínění aktuálních hospodářských a sociálních problémů, před nimiž německá společnost stála, vytvořilo v této kapitole vhodný rámec pro objasnění skutečnosti, proč se vznikem SRN se prosadil právě koncept sociálně tržního hospodářství prosazovaný Ludwigem Erhardem, který přešel do jejího Základního zákona (viz kapitola druhá).

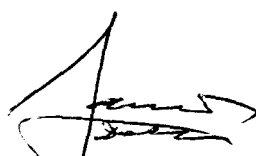
V následné třetí kapitole K. Kocarevová definuje základní pilíře sociálně tržního hospodářství – princip konkurence, měnový systém (stabilní měna) a „sociální řád“ a objasňuje mechanismy sloužící k zajištění funkčnosti těchto principů při respektování liberálních zásad v rámci svobodné společnosti. Obsahem následné kapitoly je nastínění politických zápasů o realizaci modelu sociálně tržního hospodářství, který se stal předmětem ostré kritiky jednak ze strany neoliberálů, jednak ze strany levice, a to jak sociálních demokratů tak komunistů. Tento model ovšem narážel na mnohé skupinové zájmy – např. o otázce kartelového zákona, již K. Kocarevová právem věnuje nemalou pozornost.

Ekonomickou efektivitu sociálně tržního hospodářství K. Kocarevová hodnotí v kapitole páté. Charakterizuje v ní vývoj vybraných klíčových ekonomických ukazatelů na straně jedné, na straně druhé pak specifikum vývoje některých sektorů, jejichž řízení (navzdory ordoliberalismu) si ve svých rukou podržel stát (snad zde v textu mohl být věnován jistý prostor pro vysvětlení, proč tato situace přetrvávala).

Ve svém výkladu K. Kocarevová položila větší důraz na problematiku hospodářské politiky a její realizaci, což ovšem neznamená, že by opomíjela sociální aspekty modelu sociálně tržního hospodářství. Odkazuje na ně a v syntetizující podobě se jim zevrubně věnuje v poslední kapitole, přičemž jako zvlášť závažné oprávněně vnímá problematiku spolurozhodování a zejména pak citlivou problematiku důchodové reformy

Jak již bylo výše konstatováno, K. Kocarevová zpracovávala své téma po důkladné přípravě, svůj text koncipovala uvážlivě a střízlivě (místy až stroze). Otázky, které K. Kocarevová definovala úvodem (na s. 5), byly systematicky rozpracovávány tak, aby vedly ke konkrétním vlastním závěrům. Z tohoto hlediska lze předkládanou rigorózní práci právem pokládat za přínosnou. Plně ji proto doporučuji k obhajobě.

V Praze, 16. 09. 2006

Doc. PhDr. Drahomír Jančík, CSc.